

Výběr modelu hodnocení programů prevence kriminality

Výběr modelu hodnocení programů prevence kriminality může poskytnout cenné informace o vhodnosti programu, jeho přijatelnosti pro klíčové zainteresované strany, respektive jeho efektivitě, a tím umožnit manažerům plánovat možná související nebo navazující zlepšení.¹

Hodnocení může být provedeno z několika důvodů, kdy mezi nejčastější patří:²

- 1) určení dopadu stávajícího programu;
- 2) pravidelně poskytovat informace (zpětnou vazbu), aby se usnadnilo řízení programu;
- 3) získání informací o změnách vstupů a procesů programu;
- 4) objasnění základní programové logiky;
- 5) pomoc při vývoji programu tím, že se identifikují oblasti a zdroje, které mohou být potřebami klienta v novém navazujícím programu.

Těchto pět aspektů zahrnuje klíčové rozměry pěti hlavních typů hodnocení:³

1) Hodnocení dopadu: Tento aspekt stanoví účinky programu, po určité době od jeho implementace. To může zahrnovat určení, do jaké míry byly splněny cíle programu nebo posouzení souvisejících zamýšlených a nezamýšlených výsledků. Hlavním účelem informací je zdůvodnit, zda bude program nadále prováděn, respektive prováděn v jiných prostředích – a pokud ano, zda jsou v této souvislosti vhodné určité změny. Posouzení dopadů je obvykle dokončeno po dosažení určitého logického milníku v programu (například konec kalendářního roku).

2) Monitorování hodnocení: Monitoringem získané údaje jsou primárně používány k vyúčtování výdajů (včetně rozsahu, v němž správci programu/projektu splnili klíčové odpovědnosti). Tento typ hodnocení je vhodný, pokud je program/projekt dobře zaveden a probíhá již delší dobu. Často se jedná o sledování toho, jak program postupuje v čase. Reakce manažerů (rozhovory) mohou být důležitým prvkem tohoto typu hodnocení.

3) Interaktivní hodnocení: Jedná se o zkoumání provádění programu, včetně rozsahu, v jakém je program dodržován (a zda to odpovídá plánu). Informace z tohoto typu hodnocení se používají k určení způsobu, jakým může být realizace programu zlepšena, a proto vykazuje silný důraz na formální hodnocení. Tyto informace jsou zvláště užitečné pro osoby implementující program.

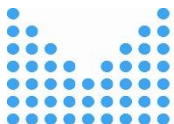
4) Objasňující hodnocení: Jeho ambicí je objasnění základní podstaty programu. Vývojáři programu používají tyto informace k promyšlení logiky, která podporuje program, včetně předpokladů o tom, jak jeho komponenty odkazují na dosažení požadovaných výsledků. Ačkoli hodnocení obvykle probíhá před realizací programu, může být také prováděno v době, kdy program již probíhá, není-li zřejmé, jakým způsobem bude program finalizován.

¹ MORGAN, Anthony; HOMEL, Peter. Evaluating Crime Prevention: Lessons from Large-Scale Community Crime Prevention Programs. Trends & Issues in Crime and Criminal Justice, 2013, No. 458; Australian Institute of Criminology; 9. VII. 2013. ISSN 1836-2206. <https://aic.gov.au/publications/tandi/tandi458>

ENGLISH, Brian; CUMMINGS, Rick; STRATON, Ralph, G. Choosing an Evaluation Model for Community Crime Prevention Programs. http://www.popcenter.org/library/crimeprevention/volume_14/05-English.pdf; <https://www.ncjrs.gov/App/Publications/abstract.aspx?ID=195630>

² ENGLISH, Brian; CUMMINGS, Rick; STRATON, Ralph, G. Choosing an Evaluation Model for Community Crime Prevention Programs. http://www.popcenter.org/library/crimeprevention/volume_14/05-English.pdf; <https://www.ncjrs.gov/App/Publications/abstract.aspx?ID=195630>

³ ENGLISH, Brian; CUMMINGS, Rick; STRATON, Ralph, G. Choosing an Evaluation Model for Community Crime Prevention Programs. http://www.popcenter.org/library/crimeprevention/volume_14/05-English.pdf; <https://www.ncjrs.gov/App/Publications/abstract.aspx?ID=195630>

5) Proaktivní hodnocení: Týká se aktuální potřeby programu. Hlavním účelem hodnocení údajů je pomáhat plánovat určit, jaký typ programu by splňoval identifikovanou sociální potřebu nebo problém. Tento typ hodnocení se provádí před vytvořením programu.

Hodnotící přístupy

Existuje pět hodnotících přístupů, které se s největší pravděpodobností uplatní při hodnocení programů prevence kriminality v komunitě:⁴

1) Orientace na cíl: Tento aspekt se zaměřuje na získání informací o tom, do jaké míry bylo dosaženo cílů programu. Předpokládá, že cíle programu představují nejdůležitější kritéria při posuzování programu. Výsledky studie se však mohou ukázat jako nedostatečné nebo zavádějící, pokud jsou cíle nevhodné nebo byly v průběhu času modifikovány. Existuje také riziko ignorování významných nezamýšlených účinků programu, které mohou být pozitivní nebo negativní.

2) Orientace na rozhodnutí: Tento aspekt identifikuje klíčová rozhodnutí, která je třeba učinit o budoucnosti programu, a přitom se snaží získat související relevantní informace. Informace o dosažení stávajících cílů programu nemusí být prioritou, zejména pokud se potřeby klienta nebo kontext programu budou proměňovat. Místo toho je hlavním problémem, do jaké míry bude program pravděpodobně v budoucnu úspěšný v místech a kontextech, ve kterých by mohl být implementován, případně jak by mohl být přizpůsoben k dosažení požadovaného stupně úspěchu. Tento přístup však může poskytnout informace příliš úzkého rozsahu, pokud rozhodnutí, kterým je třeba čelit, nejsou dobře předvídaná nebo informační potřeby nejsou vhodně specifikovány.

3) Systémová analýza: Tento aspekt určuje efektivitu programu, poskytuje informace o několika klíčových ukazatelích (včetně rozsahu, v jakém bylo dosaženo cílů) a nákladech programu. Ukazatele obvykle poskytují pouze vysoce agregované informace o tom, jaké jsou účinky programu, a málo nebo vůbec žádné informace o tom, jak by mohl být program zefektivněn. V podstatě mohou být informace užitečné pro široce založená rozhodnutí na nejvyšších úrovních, ale málo užitečné pro ty, kdo jsou přímo odpovědní za zlepšení realizace a řízení programu nebo za jeho přizpůsobení různým okolnostem.

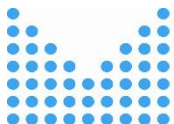
4) Odborný přezkum/recenze: Profesionální posouzení se uplatní při určování klíčových informací, které je třeba shromáždit; respektive při určování vhodnosti cílů a procesů programu, stupně úspěšnosti a toho, jaké změny by mohly být v programu provedeny. Jeho stěžejním znakem je, že spoléhá na úsudek odborníků mimo program.

5) Osvětlovací/responzivní přístup: Tento aspekt se zaměřuje na detailní popis, pochopení složitosti a zobrazení zkušeností účastníků programu, včetně klientů, zaměstnanců a dalších aktérů ovlivněných programem. Přístup předpokládá, že je zapotřebí podrobný a intimní pohled na program, aby bylo možné dostatečně dobře porozumět jeho fungování a výsledkům, respektive aby vznikl solidní základ pro provedení vhodných změn programu nebo posouzení jeho úspěchu.

Každý přístup k hodnocení zahrnuje kompromisy. V jakékoli evaluační studii je pravděpodobné, že hodnotitelé budou muset kombinovat charakteristiky více než jednoho přístupu, aby dosáhli hlavních cílů. **Hodnotitelé proto možná budou muset vyvinout specifický přístup hodnocení na míru konkrétní studii, spíše než jen vybrat jeden postup ze seznamu.**

Jak jednotlivé prvky koncepčního rámce spojit, aby byly vybrány vhodné modely hodnocení?

⁴ ENGLISH, Brian; CUMMINGS, Rick; STRATON, Ralph, G. Choosing an Evaluation Model for Community Crime Prevention Programs. http://www.popcenter.org/library/crimeprevention/volume_14/05-English.pdf;
<https://www.ncjrs.gov/App/Publications/abstract.aspx?ID=195630>

Existuje mnoho alternativ, které stojí za zvážení:⁵

Krok 1. Identifikujte charakteristiky programu: Tyto informace jsou obvykle dostupné v oficiálních programových dokumentech, jako jsou specifikace plánování programu nebo návrhy financování. Pokud informace nejsou dostupné tímto způsobem, je třeba je identifikovat prostřednictvím komunikace s klíčovými zainteresovanými stranami, zejména programovými manažery. Charakteristiky programu musí být explicitní, aby bylo hodnocení jasné, pokud se jedná o zaměření a limity programu. Pokud program vykazuje více než jedno zaměření, je třeba identifikovat všechny, nejlépe s prioritou přiřazenou každému zaměření. Přehled charakteristik programu je pak třeba podrobit rozpravě se zúčastněnými stranami, což ověří, že se jedná o korektní popis.

Krok 2. Stanovte účel hodnotící studie: Proces zahrnuje diskusi mezi zadavatelem hodnocení a klíčovými zainteresovanými stranami programu. Proces obvykle začíná zkoumáním toho, kdo je za program zodpovědný, kdo jej financuje, kdo v něm pracuje a kdo jsou klienti nebo účastníci. Diskuse s těmito zainteresovanými stranami pravděpodobně určí další zainteresované strany. Nakonec je třeba jako primární zainteresované subjekty označit ty, kteří jsou za program přímo odpovědní, nebo jsou programem či hodnocením přímo ovlivněni. Obecně jsou to jednotlivci ze skupiny, kteří zastupují zájmy zainteresovaných stran. Jakmile jsou primární zainteresované strany identifikovány, je nutné identifikovat rozhodnutí nebo úsudky, které hodlají o programu učinit (respektive o kterých doufají, že jim evaluační studie poskytne informace). Tvorba jasné představy v tomto bodě je často obtížným úkolem. Je však třeba vymezit soubor klíčových rozhodnutí, úsudků nebo problémů, aby bylo možné se na hodnocení náležitě zaměřit. Účelem hodnocení v oblasti prevence kriminality v komunitě může být například popis cílů, fungování a výsledků programu; určení dopadu programu na vandalismus a mládež v oblasti; porovnání nákladů a přínosů programu; doporučení ohledně vhodnosti programu pro pokračování a/nebo modifikaci.

Krok 3. Identifikujte potenciální modely hodnocení:

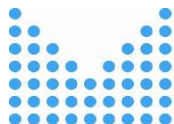
- 3.1 Jakmile jsou identifikovány zainteresované strany, jejich rozhodnutí nebo postoje a informační potřeby, může začít proces identifikace nejvhodnějšího modelu hodnocení. Nejprve se zkoumají typy hodnocení, aby se určilo, které by mohly být kompatibilní s účelem hodnocení. Již dříve bylo identifikováno pět typů hodnocení. Při určování, který typ může být vhodný, je třeba vzít v úvahu několik dimenzí, včetně hlavního důvodu pro provedení hodnocení; míry, do jaké byl program implementován; klíčových aspektů programu, na základě kterých hodnocení se zaměří a načasování hodnocení ve vztahu k realizaci programu. Dále jsou zvažovány různé přístupy hodnocení. Přitom každá kombinace typu a přístupu odpovídá určitým standardům hodnocení. Standardy „užitečnosti“,⁶ které jsou motivovány snahou zajistit, aby se evaluace zabývaly informačními potřebami klíčových zainteresovaných stran, zejména těch, které jsou považovány za zvláště důležité při určování vhodných kombinací typů a přístupů.
- 3.2 Dalším aspektem je snaha identifikovat metody, které jsou pro každou kombinaci typu a přístupu nejvhodnější. Výběr nejvhodnějších metod je založen na kombinaci typů požadovaných informací a příslušných hodnotících standardů a kritérií (proveditelnost, vhodnost a přesnost). Některé metody budou typu požadovaných informací, struktury programu, etickým úvahám a finančním a časovým omezením evaluační studie vyhovovat lépe – nicméně obecně potenciálně užitečné jsou všechny metody.

⁵ ENGLISH, Brian; CUMMINGS, Rick; STRATON, Ralph, G. Choosing an Evaluation Model for Community Crime Prevention Programs. http://www.popcenter.org/library/crimeprevention/volume_14/05-English.pdf;
<https://www.ncjrs.gov/App/Publications/abstract.aspx?ID=195630>

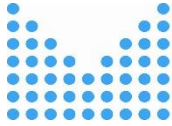
⁶ Joint Committee on Standards for Educational Evaluation. <https://evaluationstandards.org/>

Krok 4. Vyjednávájte o konečném návrhu se zúčastněnými stranami: I když se vytvoří užší seznam vhodných modelů a zkontroluje se podle příslušných hodnotících standardů a kritérií, problém s určením preferovaného modelu zůstává. Zde se proces stává velmi specifickým pro jednotlivý uvažovaný program. Typ programu a specifikace jsou rozhodujícími faktory při určování, který model bude pravděpodobně nejvhodnější. Kromě toho existují specifické otázky, jako je rozpočet, proveditelnost použití určitých metod sběru dat a podávání zpráv s ohledem na strukturu a fungování programu, politické prostředí, ve kterém program a hodnocení působí, a osobní preference jednotlivých klíčových zúčastněných stran. Důležité je, že tyto záležitosti je třeba projednat se zúčastněnými stranami, zejména se zadavatelem hodnocení. Ve většině případů existují kompromisy, které je třeba akceptovat, aby se dospělo k nejpříjemnějšímu modelu.

Název	Metody	Popis	Charakteristika	Zjištění
Prevence kriminality spojené s alkoholem prostřednictvím komunitní akce	<ul style="list-style-type: none">Hodnocení dopadůOrientace na cílPrůzkum a naturalistické metody	<p>Studie ilustruje hodnocení dopadu založené na cíli, které využívá zejména průzkumné a naturalistické metody. Účelem studie bylo prozkoumat, do jaké míry klíčové aktivity programu snížily kriminalitu související s alkoholem, násilí a incidenty v prostorách pro prodej lihovin a jejich okolí ve významné turistické lokalitě v Queenslandu. Studie také zkoumala, do jaké míry se tyto účinky udržely po delší dobu. Předchozí výzkum odhalil, že nevhodná propagace nápojů, která podporuje jejich masovou konzumaci, je hlavním rizikovým faktorem násilí. Pokud se sníží úroveň konzumace, měla by se snížit i úroveň souvisejícího násilí. Bylo implementováno několik strategií s cílem snížit úroveň konzumace alkohol v příslušných licencovaných prostorách a okolo nich. Ty zahrnovaly vytvoření komunitního fóra a několika komunitních pracovních skupin. Ke zlepšení došlo také ve vnější regulaci licencovaných prostor ze strany policie a kontrolních orgánů.</p>	<p>Během hodnotící studie byla data shromážděna před implementací jakýchkoli změn a také v průběhu a po implementačním období. To umožnilo sledovat změny v průběhu času a použít je k posouzení dopadu různých intervenčních strategií. Byla zvažována kontrolní oblast, která však nebyla zahrnuta z důvodu rozpočtových omezení. Postupy shromažďování informací zahrnovaly komunitní průzkumy, rozhovory s držiteli licence pro prodej alkoholu, přímé pozorování obsluhy v licencovaných prostorách a analýzu zpráv o incidentech.</p>	<p>Došlo k velkým změnám v odpovědném podávání alkoholu, včetně zodpovědnější propagace. Míra fyzického násilí také klesla o 52 %, z 9,8 na 100 hodin na 4,7 na 100 hodin během roku, kdy byl program realizován. Bezpečnostní a policejní údaje také odhalily důkazy o poklesu násilí a pouličních trestných činů. Studie však zjistila, že dva roky poté, co program skončil, se míra fyzického násilí opět zvýšila na 8,3 na 100 hodin. To hodnotitelé interpretovali jako indikaci důležitosti udržování souvisejících aktivit.</p>
Community policing v sousedství	<ul style="list-style-type: none">Hodnocení dopadůOrientace na cílKvazi-experimentální metody	<p>Při hodnocení tohoto programu se uskutečnilo hodnocení dopadu založené na cíli, které využívalo kvazi-experimentální design. Účelem studie bylo posoudit dopad komunitní politiky na snižování kriminality ve čtyřech čtvrtích Houstonu v Texasu. Programy prováděné ve dvou čtvrtích byly zahájeny v reakci na stížnosti občanů na rozšířené užívání a dostupnost drog a související kriminalitu a byly označovány jako „válka proti drogám“. Tyto programy zahrnovaly mobilizaci komunity a policejních sil, aby se zredukoval počet opuštěných obydlí, aby došlo k uzavření dalších míst prodeje drog a zvýšilo se zatýkání drogových dealerů. Místní občané také vyčistili čtvrti od odpadků a injekčních jehel. Jedna ze čtvrtí byla doslova ohrazena a vstup do ní byl omezen pouze na obyvatele. V dalších čtvrtích byly zřízeny „domobrany“ nebo sousedské hlídky. Tyto programy se zaměřovaly na vytváření procesů, pomocí nichž by občané mohli kontinuálně spolupracovat s policií na zlepšení bezpečnosti a ochrany – včetně instrukcí o správných technikách hlášení trestné činnosti a podezřelého chování.</p>	<p>Používání informačních bulletinů umožnilo obyvatelům činit informovaná rozhodnutí o tom, jak se vypořádat s nastalými problémy, jako je například zavedení pěších hlídek v určitých hodinách a v určitých oblastech, kde docházelo k vloupání. Evaluační studie využívala statistická data shromážděná v průběhu realizace programu k posouzení jeho účinnosti. Za čtyři čtvrti byly shromážděny údaje jako volání občanů na policii, evidovaná kriminalita a drogová kriminalita (zatčení). Analýza časových řad byla použita ke sledování změn těchto proměnných v průběhu řady let před implementací programů až po přibližně 12 měsíců po jejich zahájení, aby bylo možné prozkoumat zpožděné související efekty.</p>	<p>Výsledky neumožnily jasné zobecnění o účinnosti programů. Žádný ze čtyř programů nepřinesl výsledky, které by odpovídaly hypotéze, že programy přinesou dočasný nárůst volání na tísňové linky a registrované trestné činnosti, po kterém bude následovat dlouhodobý pokles. Zdá se například, že program proti drogám byl úspěšný, protože došlo k nárůstu volání na tísňové linky. Autoři však nenašli žádné důkazy pro případné snížení problémů této čtvrti. Podobně, zatímco občané Link Valley byli vysoce motivováni a úzce spolupracovali s policií, nebyly žádné důkazy o zvýšeném hlášení policii nebo dokonce o jakémkoli významném dopadu na zkoumaná opatření. V jedné lokalitě působnosti registrovaná kriminalita postupně zvyšovala.</p>

Přenos iniciativ pro prevenci kriminality	<ul style="list-style-type: none">• Interaktivní hodnocení• Orientace na rozhodnutí• Naturalistické	<p>Studie ilustruje použití interaktivního hodnocení orientovaného na rozhodování, které využívalo naturalistickou metodu.</p> <p>Účelem hodnotící studie bylo poskytnout informace, které by pomohly k úspěšnému přesunu projektu proti vloupání z města Kirkholt do města Tenmouth. Projekt Kirkholt sledoval tři hlavní cíle, které byly také přijaty v Tenmouthu:</p> <ul style="list-style-type: none">• snížení počtu vloupání v cílové oblasti;• zavedení mechanismů na snižování kriminality prostřednictvím více-agenturního přístupu;• vlastnictví projektu místní komunitou. <p>Cíle projektu autoři shrnuli jako pokus „vymyslet společný plán mezi veřejnými a dobrovolnými agenturami, komerčním sektorem a komunitou, jak zmařit činnost zlodějů a zredukovat strach, který vyvolávají“.</p>	<p>Studie tvrdí, že hodnocení v oblasti prevence kriminality v komunitě se zabývá zjištěním, zda bylo dosaženo cílů programu, pomocí průzkumů před a po implementaci. Toto zaujetí převládá navzdory širokému předpokladu, že jakýkoli výsledek v této oblasti bude určován jejím politickým kontextem a implementačními procesy.</p> <p>Přenos komunitních iniciativ prevence kriminality (z jednoho místa na druhé) bude muset být doprovázen důkladným pochopením mechanismů, souvislostí a výsledků preventivních snah a jejich vzájemných vztahů prostřednictvím procesu nebo interaktivního hodnocení. Interaktivní hodnocení projektu Tenmouth zahrnovalo použití observačních metod i polostrukturovaných rozhovorů. Strategie duálního sběru dat umožnila hodnotícímu týmu posoudit rozdíl mezi tím, co bylo řečeno, že se udělá, a tím, co se skutečně udělalo. Klíčové otázky byly formovány nejen zkoumáním podobností a rozdílů mezi Kirkholtem a Tenmouthem (sociální a demografické faktory) a tím, co je míněno úspěchem (mezi-agenturní spolupráce vnímaná jako samoúčelná, nebo jako prostředek k dosažení cíle), ale také znalostmi evaluačního týmu o procesech prevence kriminality:</p> <ul style="list-style-type: none">• důležitost porozumění struktuře a rozhodovacím procesům komunitních iniciativ prevence kriminality;• povaha účasti komunity;• rozsah implementace;• povaha a rozsah meziagenturního zapojení.	<p>Z hodnotící studie, která informovala o procesu převedení projektu Kirkholt do Tenmouthu, vyplynula řada zjištění.</p> <p>Zvláště důležitý byl předpoklad, že komunity, včetně komerčního sektoru, budou úzce zapojeny do projektu. V průběhu projektu však došlo k malému zapojení komunity, především proto, že technické parametry projektu již stanovil Kirkholt.</p> <p>Komunity s významnými problémy s kriminalitou jsou obvykle ty, které postrádají potřebné sociální struktury pro podporu vlastnictví komunity.</p>
Vytváření bezpečnějších měst /Safer Cities Programme, SCP/	<ul style="list-style-type: none">• Hodnocení dopadů• Orientace na rozhodnutí• Kvazi-experimentální metody	<p>Studie ilustruje hodnocení dopadu orientovaného na rozhodnutí pomocí kvaziexperimentální metody. Účelem studie je přispět k rozvoji škály projektů ve 20 městech Anglie. Funkcí hodnocení je přispět k argumentaci ve prospěch pokračování programu. Stávající projekty se zaměřily na trojici cílů:</p> <ul style="list-style-type: none">• snížit kriminalitu;• snížit obavy ze zločinu;• vytvořit bezpečnější města, kde vzkvétá podnikání a komunitní život. <p>K dosažení cílů byla financována řada projektů, zahrnujících jak situační (zodolnění cíle), tak preventivní akce zaměřené na pachatele (vzdělávací iniciativy).</p>	<p>Ve studii byly shromážděny dva základní typy dat, jeden se zaměřoval na to, do jaké míry byly projekty realizovány podle plánu (hodnocení procesu), a druhý na to, do jaké míry byly splněny tři hlavní cíle. (hodnocení dopadů).</p> <p>Následně byly přijaty dva komplementární přístupy ke srovnání, jeden zahrnoval srovnání s řadou oblastí (měst a čtvrtí), které se neúčastnily projektu, a druhý zahrnoval srovnání v rámci projektu. Oba typy srovnání zahrnovaly zkoumání změn „před a po“ v rámci omezení, kterým čelí většina kvaziexperimentálních metod.</p>	<p>Závěry hodnotící studie nebyly uvedeny. Jedná se spíše o podrobné vysvětlení přístupu k překonání některých obtíží, s nimiž se konzultanti pro hodnocení potýkají.</p>